The background features a grid of symbols on the left side, transitioning from yellow flowers at the top to white crosses at the bottom. On the right side, there is a faded photograph of a crowd of people.

**Votaziun dal pievel dals
24 da settember 2000
Explicaziuns
dal cussegl federal**

1 **Iniziativa solara/taxa
da promoziun per
energias regenerablas**

2 **Taxa directiva
d'energia
per l'ambient**

3 **Iniziativa
per ina reglamentaziun
da l'immigraziun**

4 **Iniziativa
per il referendum
constructiv**

Objects da la votaziun

1

Emprim project
Iniziativa dal pievel «per l'introducziun d'in rap solar
(iniziativa solara)» / artitel constituziunal davart ina taxa
da promoziun per energias regenerablas

2

Segund project
Artitel constituziunal
davart ina taxa directiva d'energia per l'ambient

3

Terz project
Iniziativa dal pievel
«per ina reglamentaziun da l'immigraziun»

4

Quart project
Iniziativa dal pievel
«Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun
cuntraposta (referendum constructiv)»

L'iniziativa solara vul incassar durant 25 onns ina taxa da maximalmain 0,5 raps per ura kilowat sin energias betg regenerablas. Almain la mesadad dal retgav duai vegnir utilisà per l'energia solara. Il parlament propona percenter ina taxa da promoziun da 0,3 raps, limitada sin ina perioda da maximalmain 15 onns. Il retgav po vegnir duvrà per in spectrum considerablmain pli vast, surtut er per la forza idraulica indigena.

Explicaziuns 4–11
Text da votaziun 12–14

La taxa directiva d'energia cumplettescha e rinforza ils effects positivs che la taxa da promoziun ha sin il clima e las plazzas da lavur. Ella prevesa d'engrevgiar las energias betg regenerablas cun maximalmain 2 raps per ura kilowat. Il retgav vegn duvrà per sbassar las deducziuns da las pajas per l'economia e las lavurantas/ils lavurants. Uschia renda il diever spargnus da l'energia er finzialmain, la cumpetitivitad da las energias regenerablas vegn meglierada ed il factur da lavur vegn distgargià.

Explicaziuns 4–11
Text da votaziun 15

L'iniziativa dal pievel «per ina reglamentaziun da l'immigraziun» vul surtut restrenscher la part da las personas estras vi da la populaziun residenta sin ina quota rigida da 18 pertschient. Il cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa, perquai ch'ella na po betg schliar ils problems actuals sin il sector dals esters e dals asilants e crescha anc novs problems. Ella fa donn al svilup da l'economia svizra, periclitatescha la cuntinuaziun da nosa tradiziun umanitara e metta en dumonda impurtantas cunvegns internaziunalas.

Explicaziuns 16–23
Text da votaziun 24–25

L'iniziativa dal pievel per il referendum constructiv pretenda ch'il pievel na possa betg decider be davart l'acceptaziun u la refusaziun d'ina lescha sco enfin uss, mabain er davart ina cuntraproposta cun singulas midadas dal cuntegn. Il cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa. Quella indebliss il consens impurtant per noss pajais e cumplitgass la retschertga da soluziuns armonicas ed equilibradas.

Explicaziuns 26–31
Text da votaziun 28

1

Emprim project

Iniziativa solara e taxa da promoziun

■ **L'emprima dumonda da la votaziun sa cloma:**
 Iniziativa dal pievel: **Vulais Vos acceptar l'iniziativa dal pievel «per l'introducziun d'in rap solar (iniziativa solara)»?**

■ **La segunda dumonda da la votaziun sa cloma:**
 Cuntraproject: **Vulais Vos acceptar l'artitgel constituziunal davart ina taxa da promoziun per energias regenerablas (Cuntraproject da l'assemblea federala)?**

■ **La dumonda decisiva sa cloma:**
 Dumonda decisiva: **Sche tant l'iniziativa dal pievel «per l'introducziun d'in rap solar (iniziativa solara)» sco er il cuntraproject vegnissan acceptads dal pievel e dals chantuns: Duai l'iniziativa dal pievel u il cuntraproject ir en vigor?**

Il parlament ha refusà l'iniziativa dal pievel ed ha acceptà in cuntraproject, il cussegl naziunal cun 125 cunter 63 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 30 cunter 10 vuschs.

2

Segund project:

Taxa directiva d'energia

■ **La dumonda da la votaziun sa cloma:**
 Vulais Vos acceptar l'artitgel constituziunal davart ina taxa directiva d'energia per l'ambient (Cuntraproject concernent l'iniziativa «energia ed ambient», ch'è vegnida retratga)?

Il cussegl naziunal ha acceptà il project cun 124 cunter 59 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 41 cunter 3 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

■ Per in avegnir d'energia net

Cun ils projects d'energia obtegnan il pievel ed ils chantuns la schanza da furmar l'avegnir d'energia da la Svizra a moda pli netta e da distgargiar uschia l'ambient. Ils projects van enavos sin duas iniciativas dal pievel, numnadamain sin l'iniziativa solara e l'iniziativa energia ambient. Il parlament ha elavurà latiers dus cuntraprojects, numnadamain ils artitgels costituziunals davart la taxa da promoziun e la taxa directiva d'energia. La segunda iniziativa è vegnida retratga en il fratemp, uschia ch'igl è anc da votar davart l'iniziativa solara ed ils dus cuntraprojects.

■ Promover las energias regenerablas, reducir las deducziuns da paja

Ils projects prevesan d'engrevgiar las energias betg regenerablas sco l'eli u l'electricità da l'energia atomara cun ina taxa. Il retgav da l'**iniziativa solara** resp. da la **taxa da promoziun** duai vegnir impundì per promover l'utilisaziun razionala da l'energia e da las energias regenerablas. Il retgav da la **taxa directiva d'energia** vegn restitui a l'economia ed a las personas cun actività da gudogn. La taxa d'energia n'è betg ina nova taglia, mabain in spustament da las taxas existentas e duai animar d'avair dapli quità da l'energia. Las taxas na vegnan betg incassadas a moda cumulativa; en tut munta la tariffa da la taxa a maximalmain 2 raps per ura kilowat.

■ Bun per la forza d'aua indigena e per il clima

Entant che la promoziun da l'energia solara stat en il center da l'**iniziativa solara**, profitescha spezialmain er la forza d'aua da la **taxa da promoziun**. Ella po vegnir mantegnida e renovada e po er concurrer a lunga vista cun l'energia importada. Cun la **taxa da promoziun** e cun la taxa directiva d'energia po l'emissiun dal CO₂ che fa donn al clima vegnir reducida per almain diesch pertschient.

■ Cuntermeinis

Ina maiorità dal parlament è stada da princip cunter mintga grevezza supplementara da l'energia. Ella ha temì che la cumpetitività da l'economia vegnia pregiudicada uschia. Criticà han ins er las subvenziuns previsas. Intervenziuns sin la concorrenza tranter ils purtaders d'energia sajan cunter il martgà.

■ Posiziun dal cussegl federal e dal parlament

Il cussegl federal ed il parlament considereschan la **taxa da promoziun** e la **taxa directiva d'energia** per impurtantas e necessarias: per l'ambient e per la sanadad, per mantegnair la forza d'aua indigena, per promover technologies modernas d'energia. Tgi che ha quità da l'energia vegn distgargià finanziailmain. L'**iniziativa solara** va dentant memia lunsch per il cussegl federal e per il parlament. Ella è drizzada memia unilateralmain envers l'energia solara e protegia memia pauc la forza d'aua indigena en vista a la liberalisaziun dal martgà d'electricità ch'è sin il precint da vegnir realisada.

Tge portan l'iniziativa solara e la taxa da promoziun per energias regenerablas?

■ Iniziativa solara

L'iniziativa solara vul incassar durant 25 onns ina taxa sin las energias betg regenerablas sco l'iel, il gas u l'energia atomara. La tariffa da consegna munta l'entschatta a 0,1 rap per ura kilowat e vegn augmentada entaifer tschintg onns pass per pass a 0,5 raps. Almain la mesadad dal retgav duai vegnir impundi per utilisar l'energia solara, il rest duai vegnir impundi per promover l'utilisaziun razionala d'energia.

■ Taxa da promoziun sco cuntraproject

Il parlament ha refusà l'iniziativa solara ed ha elavurà sco cuntraproject l'artitgel costituziunal «davart ina taxa da promoziun per energias regenerablas». Quel reducescha la taxa a 0,3 raps per ura kilowat e la durada d'incassament a 10 fin maximalmain 15 onns. Il medem mument extenda el l'intent d'utilisaziun dal retgav. El duai star a disposiziun almain per mintgamai in quart per energias regenerablas, per l'utilisaziun razionala d'energia sco er per mantegnair e renovar la forza d'aua. Il

davos quart vegn impundi là, nua ch'i po vegnir cuntanschi il meglier effect per l'ambient.

■ Directivas per liberalisar il martgà da la forza electrica

La taxa da promoziun è vegnida stipulada expressivamain sco mesira flancanta per la liberalisaziun necessaria dal martgà d'electricitad che stat avant porta. Quai po manar ad in augment dals imports d'electricitad da l'exteriur e quattras pregiuditgar nossa forza d'aua netta idigena. Cun la taxa da promoziun po vegnir gulivà quest dischavantatg da la liberalisaziun dal martgà d'electricitad.

■ Supportabel per economia e consument/as

L'iniziativa solara e la taxa da promoziun prevesan levgiaments per manaschis intensifs d'energia. Ad els po la taxa vegnir relaschada totalmain u parzialmain. Per ils tegnairchisas privats ha la taxa da promoziun per consequenza be ina grevezza modesta che vegn cumpensada gia tras ils pretschs pli favuraivels per l'electricitad.

	Iniziativa solara	Cuntraproject
<i>Tariffa da la taxa</i>	0,1 augmentand a 0,5 rp/kW	0,3 rp/kW
<i>Retgav</i>	ca. 750 milliuns fr./onn	ca. 450 milliuns fr./onn
<i>Utilisaziun</i>	Almain la mesadad per promover l'energia solara, il rest per in'utilisaziun razionala da l'energia	Almain mintgamai in quart per: – energias regenerablas – utilisaziun razionala da l'energia – mantegnair e renovar la forza d'aua Il rest per optimar il program
<i>Durada</i>	25 onns	10–15 onns
<i>Entschatta</i>	Il pli tard 3 onns suenter l'acceptaziun da l'iniziativa	Pli probabel 2001

2

Tge porta la taxa directiva d'energia per l'ambient?

7

■ Impuls ecologics

La taxa directiva d'energia dat l'impuls per utilizar l'energia a moda pli raziunala e per distgargiar uschia l'ambient. Ella duai vegnir introducida il pli baud l'onn 2004 e daventar in element dal nov urden da finanzas. Sco la taxa da promoziun vegn ella incassada exclusivamain sin las energias betg regenerablas. Il parlament ha limità la tariffa da la taxa a maximalmain 2 raps per ura kilowat.

■ Reducziun dals custs accessoris a la paja

Il retgav da la taxa directiva d'energia vegn impundì per reducir ils custs accessoris obligatoris a la paja, p. ex. las contribuziuns a la AVS. Las deducziuns a la paja da las personas cun in'activitad da gudogn pon vegnir reducidas uaschia per fin 0,65 pertschient. En la medema dimensiun vegnan er distgargiads ils patruns.

■ Bun per la bursa e l'ambient

Tgi che dovra l'energia a moda raziunala vegn schizunt bunifitgà financialmain: Ils respargns tar las deducziuns a la paja e tar

ils custs d'energia vegnan ad esser pli auts che las expensas supplementaras per la taxa. A profitar vegnan er l'ambient e las energias regenerablas ch'obtegnan in avantatg durabel dal pretsch en cumparegliaziun cun l'ielì u l'electricitad da l'energia atomara.

■ Regulaziun speziala per l'economia

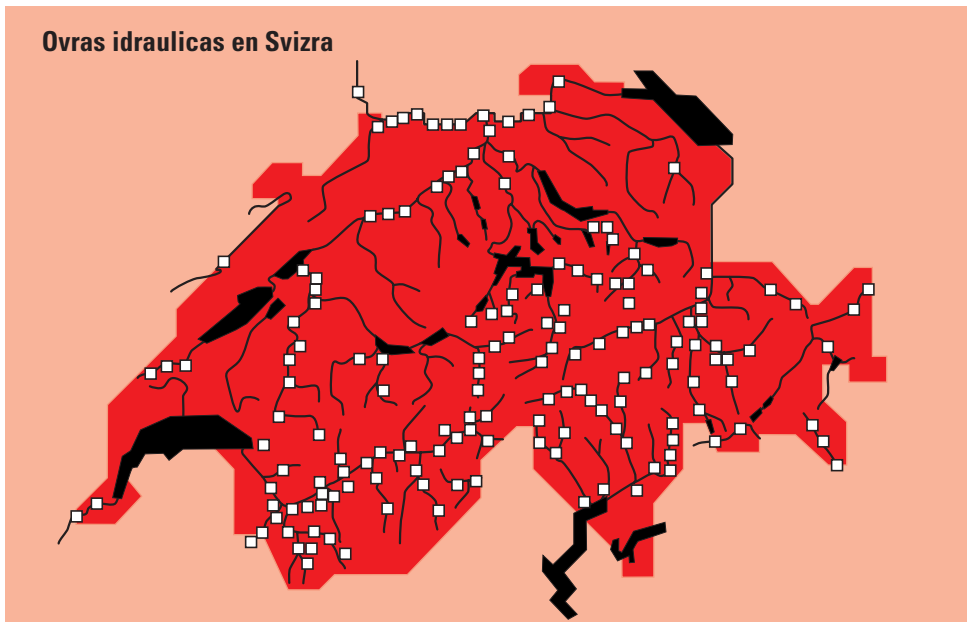
L'artigel costituziunal garantescha che la cumpetitivitad da l'economia na vegn betg pregiuditgada. Manaschis intensivs d'energia profiteschan sco tar la taxa da promoziun da regulaziuns spezialas. Tar ils purtaders d'energia ch'èn gia engrevgiads cun autras taxas, p. ex. diesel u benzin, po il parlament prevair tariffas pli bassas.

	Taxa directiva d'energia
<i>Tariffa da la taxa</i>	Maximalmain 2,0 rp/kWh
<i>Retgav</i>	Maximalmain 3 milliardas fr./onn
<i>Utilisaziun</i>	Restituziun ad interpresas ed a las personas cun activitad da gudogn (reducziun da las contribuziuns d'assicuranza sociala)
<i>Durada</i>	Nunlimitada
<i>Entschatta</i>	Il pli baud davent da 2004; introducziun en etappas

Nagina cumulaziun da las taxas

Sche tant l'iniziativa solara sco er la taxa da promoziun vegnan acceptadas, vegn decidì cun la dumonda decisiva a tgenina da las duas propostas che vegn dada la preferenza. Sche er la taxa directiva d'energia va en vigor, na vegn betg incassada pli l'autra taxa. En quest cas vegnan ils meds da promoziun prendids or dal retgav da la taxa directiva d'energia.

Ovras idraulicas en Svizra

En Svizra datti in pult zic dapli che 100 ovras idraulicas cun ina prestaziun annuala da pli che 10 megawat. Ellas èn repartidas en l'entir pajais. Pervia da la liberalisaziun dal martgà d'electricitad che stat avant porta vegnan ellas ad esser sut in squitsch augmentond dal pretsch. Grazia a la taxa da promoziun pon ellas vegnir mantegnidas e renovadas, quai ch'è fitg impurtant per noss chantuns da muntogna.

Ulteriuras infurmaziuns concernent
ils projects d'energia chattais Vus sut:
www.admin.ch/bfe/zukunft

Il comité d'iniziativa fa valair:

«Gea al rap solar per l'ambient, a la sanadad, a las plazzas da lavur

Cun l'iniziativa solara ans decidin nus per in futur d'energia en l'interess da noss descendents. Las energias fossilas e betg regenerablas van numnadamain quest tschientaner a la fin. Nus vegnin sfurzads da midar sin las energias regenerablas e sin l'energia solara inexauribla.

Nus avain ina responsabladad envers la creaziun ed envers las generaziuns futuras. Las svapurs ed il stgoudament dal clima portan pli e pli catastrofas da la natira. L'impestaziun da l'aria chaschuna bronchitis ed asma tar ils uffants e tar ils creschids. Cun l'iniziativa solara pudain nus surdar a noss uffants in ambient pli san.

Cun l'iniziativa solara po vegnir realisada l'incumbensa ch'è vegnida fixada dal pievel l'onn 1990 en la costituziun, numnadamain da promover las energias regenerablas e l'effienza da l'energia. Promovids vegnan systems effizients da stgoudament, d'isolaziun e da ventilaziun en edifizis d'abitar e da commerzi, indrizs solars per producir chalira ed electricitad, utilisaziuns da laina e da biogas sco er la forza idraulica. L'iniziativa solara garantescha quattras in futur segir a la forza idraulica indigena – er en in martgà d'electricitad liberalisà.

Cun l'import d'iel mineral e da gas finanziain nus plazzas da lavur en l'exteriur. Energia regenerabla munta lavur en Svizra. L'iniziativa solara stgaffescha tenor in studi che vegn purtà da numerusas varts 35 000 fin 63 000 plazzas da scolaziun e da lavur sin ils secturs da la construcziun, da la tecnica da chasa, da la laina, da las prestaziuns da servetsch, da la selvicultura ed agricultura.

Tgi ch'è perdert fa quint. L'iniziativa solara custa 0,5 raps per ura kilowat – u in «caffè crème» per persuna e mais. Ella porta dentant in niz da 8.50 fr. per persuna e mais – grazia ad ina meglra effienza da l'energia. Questa investiziun en in futur d'energia persistent ha per nus numerus avantatgs: Noss custs d'energia sa reduceschan, ils custs da stgoudament pon vegnir reducids tar edifizis novs schizunt fin 90 pertschient (cf. premi solar). Facit da l'iniziativa solara: Nagina grevezza supplementara persunala, in consum d'energia pli pitschen ed ina meglra qualidad da l'ambient.

L'iniziativa solara vegn sustegnida d'ina vasta alianza: Cerchels innovativs dal commerzi e da l'industria, las organisaziuns da l'ambient, l'uniun purila svizra, ils sindicats, ils chantuns da muntogna, la cuminanza da lavur ecumena per baselgia ed ambient, Justitia + Pax, las ovras svizras d'agid, SAB, las organisaziuns da la giuventetgna e dals locataris, da las medias e dals medis per la protecziun da l'ambient dian gea. Gist tuttina sco numerusas parlamentarias e parlamentararis da tut las partidas: numnadamain la PCD, PEP, PLD, La Verda, Liberals, PS e la PPS.»

Posiziun dal cussegl federal

1

La taxa da promoziun e la taxa directiva d'energia gidan tuts: Ellas anime-schan da duvrar a moda raziunala l'energia e megli-reschan las schanzas da las energias nettas producidas cun aua, sulegl u laina. Quai gida l'ambient e schanegia il clima. Entant che l'iniziativa solara va memia lunsch per il cussegl federal, beneventa el ils dus artitgels constituiziunals dal parlament e quai spezialmain per ils sequents motivs:

2

■ Rinforzar la forza idraulica indigena

La liberalisaziun dal martgà d'electricitad che stat avant porta vegn ad avair per consequenza che producents da l'exteriur vegnan a vegnir en Svizra cun electricitad bunmartgada or d'implants electricis fossil-termics. Senza mesiras flancantas na pudess nossa forza idraulica indigena betg concurrer sin il martgà dir. Las investiziuns ch'èn vegnidas fatgas ils davos onns en la dimensiun da plirs tschients milliuns francs na pudessan betg vegnir amortisadas ed ils daners per investiziuns da renovaziun e da remplazzament mancassan. La taxa da promoziun gulivescha quest dischavantatg da la liberalisaziun dal martgà d'electricitad. Da ses retgav pon vegnir mess a disposiziun emprests per ils implants electricis periclitads. Medemamain èn disponibels ils meds per mantener e modernisar ils implants electricis. Grazia a la taxa directiva d'energia vegn garantida a lunga vista la cumpetitivitad da nossa forza idraulica.

■ Protecziun per il clima e la sanadad

L'energia fossila engrevgiescha l'aria e stganda il clima. Pli e pli indizis discurren per in connex tranter la midada dal clima e l'augment da las catastrofes da l'ambient sco il stemprà «Lothar». La Svizra è s'obligada da reducir il CO₂ che fa donn al clima fin en diesch onns per diesch pertschient en cumparegliaziun cun l'onn 1990. La taxa directiva d'energia che bunifitgescha in deputament conscient da l'energia, e la taxa da promoziun che meglierescha la purschida da tecnologias favuraivlas a l'ambient, èn in ulteriur instrumentar per

che questa finamira possa vegnir cuntanschida. Il medem mument protegian domaduas taxas nossa sanadad. Ellas reduceschan numnadamain l'emissiun da substanzas nuschaivlas en l'aria sco l'oxid da nitrogen che gida a furmar l'ozon (smog da la stad).

■ **Megras schanzas per las energias futuras e per firmas innovativas**

Numerusas firmas svizras giogan gia oz inarolla da piunier sin il sector da la tecnica solara moderna, da la tecnica da chasa e da stgaurament. La taxa da promoziun vegn ad augmentar la dumonda da lur products ed a las pussibilitar da sa megliar vinavant. Ellas obtegnan uschia er internaziunalmain in avantatg en la concorrenza. Da quest fatg profitan l'entira economia ed ils tegnairchansas privats, perquai che las tecnologias favuraivlas a l'ambient daveentan pli bunmartgadas. Medemamain gudogna l'ambient damai ch'el vegn engrevgià cun damain substanzas nuschaivlas e gas da serra. Novas schanzas dat la taxa da promoziun al guaud svizzer, en il qual crescha oz il dubel volumen da laina che quai che vegn utilisà. Lain è adattà fitg bain sco energia da stgaurar. Grazia a 150 stgauraments da zinslas vegnan gia oz curvids en il chantun Lucerna 8 pertschient dal basegn da chalira cun laina.

■ **Tractativas en il parlament**

Il motiv per il tractament en il parlament han dà duas iniziativas dal pievel, d'ina vart l'iniziativa concernent l'energia e l'ambient ch'è vegnida retratga en il fratemp e da l'autra vart l'iniziativa solara che vegn messa uss en votaziun ensemen cun ils dus cuntraprojects dal parlament. Per la maioritad dal parlament è l'iniziativa solara ida memia lunsch. Sco agid inizial per las energias regenerablas saja sufficient in program da promoziun da curta durada e cun paucs meds. Ina minoritad dal parlament ha er refusà ils dus cuntraprojects. Ella ha

fatg valair ch'ina nova taglia sin l'energia reduceschia la cumpetitivitad da l'economia svizra. Plinavant è ella s'exprimida encunter subvenziuns per las energias regenerablas e l'utilisaziun raziunala da l'energia. L'ambient profita uschia memia pauc.

■ **Garantir l'efficacitad da las contribuziuns da promoziun**

Il cussegl federal e la maioritad dal parlament na van betg d'accord cun questas temas. Agids finansials obtegna be tgi che gida sez en ina furma u l'autra. Cun il program d'investiziun «Energia 2000» vegni dà impuls per 15 francs or d'investiziuns privatas sin mintga franc da promoziun. La bilantscha è stada d'avantatg tant per l'ambient sco er per las plazzas da lavur. Cun la taxa da promoziun pon ins cuntinuar directamain cun questas experientschas positivatas.

■ **La taxa directiva d'energia:**

La chargia fiscala na s'augmenta betg

La taxa directiva d'energia n'è betg ina nova taglia, ella vegn numnadamain restituida a l'economia ed a las personas cun in'activitad da gudogn. I sa tracta pia d'in transferiment da taxas existentas tenor il princip «engrevgiar l'energia – distgargiar la lavur». Studis scientifics cumprovan che l'economia na vegn betg pregiuditgada. Il cuntrari è il cas, spezialmain sin ils sectors tecnologics innovativs vegnan creads insaquants millis novas plazzas da lavur tras la taxa da promoziun e tras la taxa directiva d'energia. Interpresas e personas privatas che dovran energia a moda raziunala profiteschan er finanzialmain.

Per tut questas raschuns recumandan il cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa solara e d'acceptar tant la taxa da promoziun per energias regenerablas sco er la taxa directiva d'energia per l'ambient.

Text da la votaziun

1

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per l'introducziun d'in rap solar (iniziativa solara)»

dals 8 d'october 1999

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra,

avend examinà l'iniziativa dal pievel inoltrada ils 21 da mars 1995¹ «per l'introducziun d'in rap solar (iniziativa solara)»,

avend già invista dal messadi dal cussegl federal dals 17 da mars 1997²

e dal rapport da la cumissiun per ambient, planisaziun dal territori ed energia dal cussegl dals chantuns dals 4 da favrer 1999,

concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel «per l'introducziun d'in rap solar (iniziativa solara)» dals 21 da mars 1995 è valavla e vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa dal pievel³ sa cloma adattada a la nova Constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999 sco suonda:

I

L'iniziativa federala dals 18 d'avrigl 1999 vegn cumpletta sco suonda:

Art. 89 al. 6

⁶ La confederaziun promova l'utilisaziun da l'energia solara sin surfatschas surbajegiadas sco er l'utilisaziun d'energia effizienta e persistenta.

- a. Per quest intent incassa la confederaziun ina taxa indexada da 0,1, augmentant a 0,5 raps per ura kilowat sin il consum final da las funtaunas d'energia betg regenerablas. Almain la mesadad dal retgav da la taxa vegn impundida per l'utilisaziun da l'energia solara.
- b. Tar la promoziun resguarda la confederaziun interess da l'economia regionala. Ella po relaschar disposiziuns e termins spezialis d'adattaziun per manaschis spezialmain intensivis d'energia. Da la protecziun da monuments e dal maletg dal vitg existenta e giustifigada vegni tegnì quint. Taxas betg liadas ad in intent sin funtaunas d'energia pon vegnir impundidas enstagl da la taxa tenor littera a.
- c. La lescha regla ils detagls.

¹ BBl 1995 III 1220

² BBl 1997 II 805

³ L'iniziativa dal pievel è anc vegnida inoltrada durant la validitad da la Constituziun federala anteriura e sa referescha perquai a quella. Il parlament ha adattà la numeraziun e las remartgas en il text da l'iniziativa a la nova Constituziun federala.

II

Las disposiziuns transitorias da la Constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999 vegnan cumplettadas sco suonda:

Art. 196 Titel tematic

Disposiziuns transitorias tenor il conclud federal dals 18 da december 1998 davart ina nova Constituziun federala

Art. 197 Disposiziuns transitorias sument l'acceptaziun da la Constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999

*1. Disposiziuns transitorias tar l'art. 89 al.6
(Promoziun da l'energia solara)*

¹ Sche la legislaziun n'ha betg vigur giuridica entaifer trais onns sument l'acceptaziun da l'artitgel 89 alinea 6 da la Constituziun federala, metta il cussegl federal immediat en vigur disposiziuns executivas sin via d'ordinaziun. Tschintg onns sument l'entrada en vigur da questas disposiziuns vala la tariffa cumplaina da las taxas. Ventg onns sument l'entrada en vigur da l'entira tariffa da las taxas perda l'artitgel 89 alinea 6 da la Constituziun federala sia vigur.

² Contribuziuns commensuradas tenor l'artitgel 89 alinea 6 litera a da la Constituziun federala vegnan er condescidas per indrizs solars existents, premess ch'els na sajan betg pli ditg ch'in onn en funcziun il mument da l'acceptaziun da questas disposiziuns da la Constituziun.

Art. 2

¹ Il medem mument vegn suttaless al pievel ed als chantuns in cuntraproject da l'assemblea federala per la votaziun.

² L'assemblea federala propona da cumpletar las disposiziuns transitorias da la Constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999 sco suonda:

Art. 196 Titel tematic

Disposiziuns transitorias tenor il conclud federal dals 18 da december 1998 davart ina nova Constituziun federala

Art. 197 Disposiziuns transitorias sument l'acceptaziun da la Constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999

*1. Disposiziun transitoria tar l'art. 89
(Taxa per promover energias regenerablas)*

¹ La confederaziun incassa ina taxa da promoziun liada ad in intent specific da 0,3 rp/kWh sin il cuntegn d'energia da las funtaunas d'energia betg regenerablas.

² Ses retgav vegn impundi cun cleras intenziuns sco agid finanzia per:

- a. promover l'utilisaziun da las energias regenerablas, spezialmain da l'energia solara sin surfatschas surbajegiadas, da l'energia geotermica e da l'energia da laina e biomassa;
- b. promover l'utilisaziun raziunala da l'energia;
- c. mantegnair e renovar ils implants idraulics indigens.

³ En quest connex vala:

- a. Per mintga mesira tenor l'aleina 2 vegn impundi mintgamai almain in quart dal retgav.

- b. Agids finanziaus per la producziun industrialia u commerciala vegnan condescrids en prima lingia per mesiras ch'augmentan l'efficacitad dal diever d'energia e che promovon l'utilisaziun da las energias regenerablas.
- c. Agids finanziaus tenor l'alea 2 literas a e b pon vegnir condescrids en l'exteriur per ademplir obligaziuns svizras per reducir las emissiuns da gas da serra.
- d. Agids finanziaus dastgan vegnir condescrids be, sch'igl è garantì ch'i vegni tegnì quint dals interess da la protecziun da la cuntrada e dal maletg dal vitg e che las prescripziuns davart la protecziun da l'ambient vegnian observadas.

⁴ Per process da producziun ch'èn dependents zunt fitg dal diever da funtaunas d'energia betg regenerablas, vegnan previsas regulaziuns specialas ed excepziuns. En cas da direzza pon er vegnir previs levgiaments per autras interpresas intensivias d'energia.

⁵ La cumpetenza d'incassar la taxa da promoziun terminescha diesch onns suenter l'entrada en vigur da la legislaziun executiva. Ella po vegnir prolungada tras ina lescha federala per maximalmain tschintg onns.

⁶ Sch'i vegn incassà, a basa da l'artitgel 89 alea 7 da la Constituziun federala, ina taxa d'energia speziala, croda la taxa da promoziun. Per quest cas vala che fin la scrudada da la cumpetenza d'incassar la taxa da promoziun tenor l'alea 5 vegnan impundids en media 450 milliuns francs per onn or dal retgav da la taxa speziala d'energia per mesiras tenor ils alineas 2 e 3.

⁷ Il cussegl federal po abolir u sbassar la taxa da promoziun avant il temp, sche las mesiras tenor ils alineas 2 e 3 n'èn betg pli u betg necessarias en dimensiun completa sin fundament da las relaziuns sin il martgà d'energia.

Art. 3

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa e d'acceptar il cuntraproject.

Artitgel costituziunal davart ina taxa directiva d'energia per l'ambient (extract dal conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per bunifitgar il respargn d'energia e frenar il sfarlattim [iniziativa energia ed ambient]»)

dals 8 d'october 1999

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra,

avend examinà l'iniziativa dal pievel inoltrada ils 21 da mars 1995¹ «per bunifitgar il respargn d'energia e frenar il sfarlattim (iniziativa energia ed ambient)» avend gè invista dal messadi dal cussegl federal dals 17 da mars 1997² e dal rapport da la cumissiun per ambient, planisaziun dal territori ed energia dal cussegl dals chantuns dals 4 da favrer 1999,

concluda:

Art. 1

...³

Art. 2

¹ Il medem mument vegn suttaless al pievel ed als chantuns in cuntraproject da l'assemblea federala per la votaziun.

² L'assemblea federala propona da cumplettar l'artitgel 89 da la Constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999 tras in nov alinea 7 cun la sequenta formulaziun:

Art. 89 al. 7

⁷ La confederaziun incassa ina taxa speziala sin funtaunas d'energia betg regenerablas. Per questa taxa vala:

- a. Ella è ina part da la politica d'energia e d'ambient. Ses retgav vegn impundi per sbassar ils custs accessoris obligatoris a la paja.
- b. La tariffa da la taxa sa drizza tenor il cuntegn da l'energia. En quest connex vegn resguardà sche e quant ferm che las singulas funtaunas d'energia duain vegnir engrevgiadas cun ulteriuras taxas.
- c. Per process da produziun ch'èn zunt fitg dependents dal diever da funtaunas d'energia betg regenerablas vegnan previsas regulaziuns spezialas ed excepziuns.
- d. La taxa resguarda la cumpetitivitad da l'economia. Ella vegn introducida pass per pass.
- e. La tariffa maximala da la taxa speziala d'energia munta a 2,0 rp/kWh.

Art. 3

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns ...³ d'acceptar il cuntraproject.

¹ BBl 1995 III 1218

² BBl 1997 II 805

³ L'iniziativa dal pievel è vegnida retratga. La votaziun dal pievel en chausa scroda.

2

§

Terz project

Iniziativa dal pievel «per ina reglamentaziun da l'immigraziun»

3

■ **La dumonda da la votaziun sa cloma:**
Vulais Vus acceptar l'iniziativa dal pievel
«per ina reglamentaziun da l'immigra-
ziun»?

Il cussegl naziunal ha refusà l'iniziativa cun 146 cunter 14 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 41 cunter 0 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

■ **Politica constanta d'asil e dad esters**

En il decurs dals davos trais decennis han il pievel ed ils chantuns confermà repetidamain tar betg main che tschintg iniziativas sumegliantas che la dumonda dals esters na po betg vegnir schliada cun restricziuns numericas. Cun l'iniziativa «per ina reglamentaziun da l'immigraziun» avain nus da decider danovamain davart questa dumonda.

■ **Finamira principala da l'iniziativa**

L'iniziativa dal pievel vules limitar la quota dals esters vi da la populaziun residenta uschè spert sco pussaivel sin 18 pertschient. Requirents d'asil, persunas admessas provisoriamain e fugitivs per motivs da guerra ch'èn dapli ch'in onn en Svizra vegnan da nov er quintads. Perencunter na duain spezialmain betg vegnir tratgs en consideraziun per la quota da la populaziun estra stabla «scienziads qualifitgads e persunas da cader, artists, students e scholars».

■ **Ulteriuras finamiras da l'iniziativa**

L'iniziativa vul pussibilitar plinavant l'arrest da repatriament per persunas che duain vegnir tramessas davent e prender il stimol finanziel a las persunas senza permissiun da dimora e da domicil da restar en Svizra. Ultra da quai vul ella impedir che persunas estras arrestadas na vegnian betg tractadas finanzielmain meglier che en lur pajais da derivanza.

■ **Consequenzas fitg severas**

A prima vista paran las pretaisas da l'iniziativa dad esser fitg moderadas, sa tractia oravant tut da sbassar la quota dals esters en Svizra dad oz var 19,3 pertschient sin

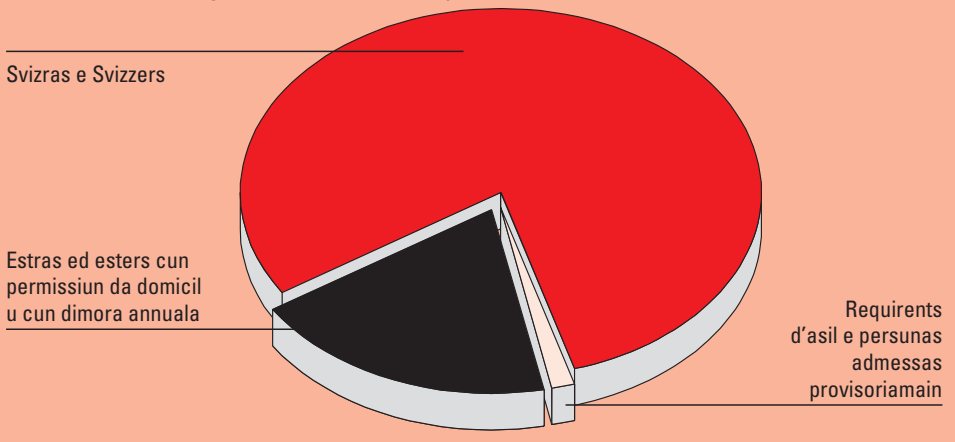
18 pertschient. Questa impressiun engiana dentant. Ina limitaziun fixa en la constituiuziun po avair consequenzas fitg severas per noss'economia pervia da la mancanza da las forzas da lavur. Il tractament different per exempel dals scienziats e da las autras gruppas professionalas ha per consequenza determinaziuns difficilas, gea schizunt arbitrarias. La limitaziun prevista da l'iniziativa po ultra da quai metter en dumonda las cunvegnas bilateralas cun la UE e nosa politica umanitara d'asil. Las ulteriuras finamiras da l'iniziativa èn vegnidas realisadas en il fratemp, uschenavant ch'ellas èn admissiblas.

■ **Il cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa**

L'iniziativa pretenda cun ina limita maximala prescritta en la constituiuziun ina regulaziun memia rigida. Ella na schlia betg ils problems actuals e producescha be novs: L'iniziativa fa donn a la Svizra sco lieu economic, periclitescha la cuntinuaziun da nosa tradiziun umanitara e metta ultra da quai en dumonda cunvegnas internaziunalas impurtantas. Las sfidas actualas vegnan schliadas cun la nova lescha dals esters e cun mesiras sistematicas sin il sector d'asil.

La populaziun da la Svizra

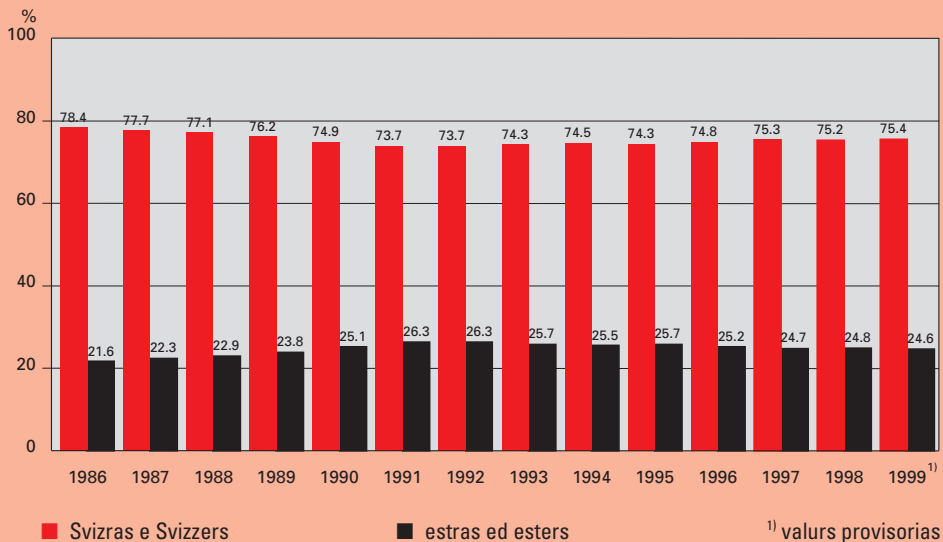
Stadi a la fin d'avrigl 2000: total 7 228 835 personas

La fin d'avrigl han vivi en Svizra 5 755 996 Svizras e Svizzers, 1 376 527 estras ed esters cun permissiun da domicil u cun dimora annuala sco er 96 312 requirents d'asil e personas admessas provisoriain.

Quota d'esters tar las personas cun activitad da gudogn en Svizra

La fin 1999 han gi en tut 3 873 000 personas in'activitad da gudogn

La quota da las personas estras cun in'activitad da gudogn è stada stabila ils davos onns. La Svizra è dependenta da lur collavuraziun.

Il comité d'iniziativa fa valair:

«L'iniziativa pretenda ina quota maximala d'esters (18 pertschient) perquai ch'il pievel po cuntanscher be uschia ina reducciun da l'immigraziun. Tar var 65 000 repatriads per onn resta spazi avunda per l'immigraziun che noss pajais drova. Be tgi che vul ina immigraziun annuala da pli che 65 000 esters/estras sto cumbatter l'iniziativa. Ils fatgs:

- 1. Da l'entschatta da l'onn 1990 tochen la fin da l'onn 1999 han obtegnì pli che in milliun (!) personas estras entradas da nov en Svizra ina permissiun da dimora** (senza ils requirents d'asil).
 - 2. Cumbain che var 657 000 esters han bandunà voluntariamain il medem temp la Svizra, è la populaziun estra stabla s'augmentada dapi l'entschatta dals onns 90 per pli che 30 pertschient.** Quai correspunda al dumber d'abitants dals chantuns Uri, Sviz, Sur- e Sutsilvania, Glaruna ed Appenzell dador.
 - 3. Quest augment massiv è succedì malgrà passa 150 000 naturalisaziuns. Dapi 1990 è il dumber da las naturalisaziuns annualas s'augmentà per duas giadas e mez.**
 - 4. Malgrà la recessiun en vegnids clamads 413 000 dals passa in milliun immigrants sco lavurants,** ina gronda part da quels senza ina furmaziun professiunala. Cun l'acceptaziun da l'iniziativa stuess l'admissiun da lavurants betg qualifitgads vegnir restrenschida.
 - 5. En il text da l'iniziativa è la limitaziun da l'immigraziun dals esters formulada a moda flexibla e favuraivla per l'economia.** Personas ch'èn impurtantas per l'economia (persunas da cader, students e. u. v.) na vegnan betg tratgas en consideraziun.
 - 6. Da l'onn 1983 fin 1999 è la quota dals esters en Svizra che derivan d'in stadi da la UE u da la AECL sa sbassada dad 80 sin 58,5 pertschient.** L'iniziativa restrensches l'immigraziun da personas d'ordaifer la UE/AECL.
 - 7. Gnanca set pertschient da l'immigraziun dals esters succeda tras il sector d'asil.** Restricziuns da la lescha d'asil han perquai be ina influenza minima sin las cifras d'immigraziun.
 - 8. Las disposiziuns transitorias garanteschian che la quota dals esters che munta en il fra-temp a pli che 19 pertschient vegn sbassada tras remigraziun volontaria sin 18 pertschient e quai senza violar il dretg internaziunal e senza stuair sfurzar insatgi da bandunar la Svizra.**
 - 9. La revisiun currenta da la lescha d'asil na porta nagina stabilisaziun dal dumber dals esters.** Il cussegl federal ed il parlament han cumprovà ch'els na vulan betg quai. Il cussegl naziunal ha refusà cleramain da stabilisar il dumber dals esters sin il nivel da la fin da 1998.
 - 10. L'iniziativa na stat betg en cuntradiziun cun la libertad da circulaziun cun la UE.** Ils aderents da las convegnas bilateralas han sincerà ch'ì na succedia nagina immigraziun da muntada. Schizunt per cas ch'els avessan da sa sbagliar, dat la remigraziun spazi avunda per l'immigraziun or da la UE e per nossa politica umanitara cun stabilisar il medem mument il dumber dals esters.
- Tgi che na va betg d'accord cun la politica dals esters da fin uss vota gea.»**

Posiziun dal cussegl federal

L'iniziativa «per ina reglamentaziun da l'immigraziun» na po betg schliar las sfidas existentas sin il sector dals esters e d'asil.

Sia realisaziun purtass perencunter considerabels problems novs da differenta spezia. Il cussegl federal refusa l'iniziativa per ils sequents motivs:

3

■ La libertad d'agir vegn restrenschida a moda fitg ferma

Ils iniziants pretendan bain che la reducziun prendida en mira da la quota dals esters dad actualmain 19,3 pertschient possa vegnir cuntanschida senza problems sin 18 pertschient cun remigraziuns voluntarias. Ina tala reducziun presuppona dentant ch'il dumber dals immigrants possa vegnir tegnì cleramain sut quel dals remigrants.

Igl è dentant in fatg che prest la mesadad da l'immigraziun è d'attribuir a l'immigraziun da la famiglia, quai che n'è betg directamain influenzabel. Latiers appartegnan conjugals esters da Svizras e Svizzers. Plinavant valan per ils commembers dals stadis da la UE en il futur be anc las disposiziuns da las cunvegnas bilaterals davart la libra circulaziun. Medemamain nagin spazi d'agir datti sin il sector d'asil en connex cun l'admissiun d'umans periclitads directamain.

■ Consequenzas negativas per noss lieu economic

Ina quota nunflexibla da 18 pertschient pertutga en prima lingia ils lavurants bain qualifitgads da l'exteriur da territoris da derivanza sco l'Europa da l'ost, l'USA, il Canada u l'Asia che n'èn betg excepids da l'iniziativa. Qua è ina restricziun pussaivla, ella vegniss dentant a diminuir la cumpetitivitad da noss lieu economic.

L'iniziativa escluda bain scienziads e persunas da cader qualifitgadas da las

mesiras da restricziun. Betg excepids èn dentant auters spezialists, dals quals la «Svizra è vinavant dependenta sco lieu economic e lieu da lavur». Quai vala tant per lavurants esters che vegnan duvrads urgentamain sco per exempel sin il sector da la sanadad e da la tgira, sin il sector da la hotellaria e da la construcziun, sin il sector da l'informatica sco er da l'agricultura.

■ Engrevgiar las relaziuns internaziunalas

Igl è da quintar che la finamira principala da l'iniziativa na sa laschia betg cuntanscher be cun restricziuns tar las personas qualifitgadas professionalmain che na derivan betg dals stadis da la UE u da la AECL. En quest cas stuess vegnir restrenschida la permissiun da laschar vegnir la famiglia en Svizra e d'admetter conjugals esters da Svizras e Svizzers. Plinavant fissan cunvegns internaziunalas da giuditgar da nov ed eventualmain da visar, sche la limitaziun nunflexibla da l'iniziativa na pudess betg vegnir cuntanschida pervia da quellas. Latiers n'appartegnan betg il davos las cunvegns bilaterals cun la UE ch'èn vegnidas acceptadas cleramain da las votantas e dals votants ils 21 da matg 2000. Ina giada che la libra circulaziun cumplaina è cuntanschida vegnissi mess en dumonda che la cunvegna davart il traffic da personas funcziunia bain, sche l'immigraziun da la UE stuess vegnir restrenschida. I dastgass esser inevitabel

da visar e da schliar la cunvegna davart la circulaziun da personas e da tut las ulteriuras sis cunvegns bilaterals ch'èn colliadas giuridicamain ina cun l'autra. Quai avess consequenzas gravantas politicas ed economicas per la Svizra.

■ Difficultads da realisar

En connex cun la realisaziun da l'iniziativa dessi problems pervia da las finamiras betg cleras: I stuess vegnir eruì l'emprim a moda detagliada tge estras ed esters ch'èn da quintar tar ils 18 per tschient e sch'i dat en il singul cas – per exempel tar scienziads e personas da cader qualifitgadas – in'execpziun. L'interpretaziun da questas noziuns è difficila, il privel d'arbitrariadad è grond. Ultra da quai exequeschan forzas da lavur estras er autras activitads – per exempel sin il sector da la sanadad – ch'èn fitg impurtantas per nossa societad e che n'èn betg excepidas da l'iniziativa. Quai ha per consequenza in tractament inegal nuncunvegnet dals differents secturs economics. Las restricziuns d'admissiun necessarias valan dal rest per tut ils chantuns, pia er per tals cun ina quota d'esters bassa; be uschia po la finamira da l'iniziativa vegnir cuntanschida e mantegnida per l'entira Svizra. Quai vul dir che er chantuns cun ina quota d'esters sut la media na dastgassan betg augmentar lur quota.

■ **Stabilisar il dumber d'esters: Il cussegl federal agescha**

Dapi l'onn 1991 restrenscha il cussegl federal l'admissiun da personas cun activitad da gudogn sin lavurants spezialisads e d'auta qualitat, uschenavant ch'ellas na derivan betg dals stadis da la UE u da la AECL. Las mesiras ch'èn vegnidas prendidas han gì l'effect – ensemen cun la situaziun economica daventada mendra – che la quota da la populaziun estra è s'augmentada be per 0,7 sin 19,3 pertschient dapi la fin da l'onn 1994.

■ **Ina buna convivenza na dependa betg da quotas**

Var in terz da la populaziun estra è nascida en noss pajais e viva dapi passa 30 onns en Svizra. Quests umans na vegnan savens betg considerads per esters. Ina buna relaziun tranter la populaziun svizra ed estra n'è betg ina consequenza da pertschientualas en la constituziun. Decisivas èn plitost la toleranza, la chapientscha per l'auter ed ina convivenza a basa da valurs fundamentalas communablas. Cun l'ordinaziun futura d'integraziun vegn il cussegl federal a sustegnair mesiras correspondentas da las vischnancas e dals chantuns. Il cussegl federal è conscient dal fatg che la chapientscha da la populaziun per estras ed esters – spezialmain per requirents d'asil – è per part critica. L'integraziun mancanta ed ils fatgs penals d'ina minoritad da las estras e dals esters na sa

laschan dentant betg eliminar cun introducir ina quota arbitraria. Empè s'engascha il cussegl federal per cumbatter a moda pli intensiva l'abus e per exequir a moda consequenta il dretg valaivel.

■ **Metter en dumonda las valurs fundamentalas**

I n'è betg d'excluder che schizunt l'admissiun per motivs umanitaris stuess vegnir restrenschida per cuntanscher la quota da 18 pertschient – quai fiss ina ruptura cun ina tradiziun ch'appartegna tar l'identitad da la Svizra. L'admissiun provisoriala da fugitivs da guerra vegniss engrevgiada considerablmain tras l'acceptaziun da l'iniziativa.

Problematica è la pretaisa dals iniziants da discriminar finanzialmain esters arrestads. Ina bunificaziun pli bassa da lur lavur violescha la constituziun federala che prescriba in tractament egal da tut ils umans.

L'introducziun d'in arrest da repatriament sco er l'interruptiun dals impuls finansials per restar en Svizra senza permissiun da dimora u da domicil èn gia ademplitds tras la lescha federala davart mesiras represivas en il dretg dals esters e la revisiun totala da la lescha d'asil. Ulteriuras mesiras sin il sector d'asil duain accelerar plinavant las proceduras e l'execuziun d'expulsiuns sco er sbassar ils custs.

■ **Nova lescha d'esters**

Las sfidas actualas concernent la politica da migraziun duain vegnir schliadas cun

ina nova lescha d'asil. Ordaifer ils stadis da la UE e da la AECL prevesa questa ina clera restricziun da l'admissiun sin lavurants qualifitgads che vegnan duvrads urgentamain e questa lescha creescha las premissas per cumbatter a moda pli effizienza violaziuns ed abus da la lescha. Da l'autra vart duai la situaziun da las estras e dals esters ch'èn legalmain e stabels en Svizra vegnir meglierada spezialmain concernent l'integraziun.

Per tut questas raschuns recumondan il cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa «per ina reglamentaziun da l'immigraziun».

Text da la votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per ina reglamentaziun da l'immigraziun»

dals 19 da mars 1999

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra,
 avend examinà l'iniziativa dal pievel inoltrada ils 28 d'avust 1995¹ «per ina reglamentaziun da l'immigraziun»,
 avend gì invista dal messadi dal cussegl federal dals 20 d'avust 1997²,
concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel «per ina reglamentaziun da l'immigraziun» è valaivla e vegn suttamesa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa dal pievel sa cloma:³

Art. 121 Titel tematic

Entrada e partenza, dimora e domicil, asil

Art. 121a Limitaziun da la populaziun estra⁴

¹ La confederaziun procura che la quota dals burgais esters vi da la populaziun da la Svizra na surpassia betg 18 pertschient.

² Tar la calculaziun vegnan dumbrads spezialmain ils dimorants, las persunas cun dimora annuala, fugitivs reconuschids ed ils esters cun ina permissiun umanitara da dimora. Sch'els restan pli ditg ch'in onn en Svizra, vegnan resguardads er ils esters tenor l'alineia 4 ed ils ulteriurs esters cun autras permissiuns da dimora. Dimorants a curt termin cun u senza activitad da gudogn vegnan resguardads, premess che lur dimora duria pli ditg che otg mais, vegnia renovada e sch'ì vegn permess da laschar vegnir la famiglia en Svizra.

³ Tar la calculaziun na vegnan betg resguardads independentamain da la durada da la dimora en Svizra ils cunfinaris, stagiunaris che na tiran betg suenter la famiglia, commembers d'organisaziuns internaziunalas, commembers dals servetschs consularics e diplomatics, scienziads qualificgads e persunas da cader, artists, curants, stagiaries, students e scolars sco er turists. Medemamain betg resguardads vegnan esters tenor l'alineia 4, premess che lur dimora en Svizra duria main che dusesch mais.

¹ BBl 1995 IV 1174

² BBl 1997 IV 521

³ L'iniziativa dal pievel è vegnida inoltrada anc durant il temp da validitad da la Constituziun federala anteriura e sa referescha perquai er a quella. Il parlament ha adattà la numeraziun ed ils renviaments en il text da l'iniziativa a la nova Constituziun federala.

⁴ Cun disposiziun transitoria

⁴ Per requirents d'asil, personas stgatschadas per motivs da guerra, esters che tschertgan protecziun, personas admessas provisoriamain, internads sco er per esters senza domicil stabel en Svizra interrompa la confederaziun ils impuls finansials per restar en Svizra.

⁵ Personas arrestadas en Svizra tenor l'aleina 4 na dastgan finansialmain betg esser situadas meglier ch'en lur pajais en cumparegliaziun cun lur pajais da derivanza.

⁶ Sch'esters tenor l'aleina 4 sco er esters senza permissiun da dimora èn d'expulsar respectivamain d'exiliar sin fundament da la polizia d'esters u dal dretg penal e sche l'execuziun è pussaivla, admissibla ed imputabla, pon questas personas vegnir arrestadas per garantir l'exiliaziun fin l'execuziun.

Art. 196 Titel tematic

Disposiziuns transitorias tenor il conclus federal dals
18 da december 1998 davart ina nova Constituziun federala.

Art. 197 Disposiziuns transitorias suenter l'acceptaziun da la Constituziun
federala dils 18 d'avrigl 1999

1. Disposiziun transitoria tar l'art. 121a (Limitaziun da la populaziun estra)⁵

¹ Premess che la limita fixada da 18 pertschient vegn surpassada tar l'entrada en vigur da l'artitgel 121a vegn quai cumpensà uschè svelt sco pussaivel tras ina migraziun voluntaria d'esters.

² Sch'in eventual surpli da naschientschas na po betg vegnir cumpensà uschia, èsi pussaivel da surpassar temporarmein la limita da 18 pertschient, premess ch'i na vegnan betg dadas novas permissiuns da dimora ad esters tenor l'artitgel 121a aleina 2.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

⁵ Integrada tras la votaziun dal pievel e dals chantuns dals 24 da set. 2000.

Quart project

Iniziativa dal pievel

«Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun cuntraproposta (referendum constructiv)»

4

■ **La dumonda da la votaziun sa cloma:**
Vulais Vos acceptar l'iniziativa dal pievel
«Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun cuntraproposta (referendum constructiv)»?

Il cussegl naziunal ha refusà l'iniziativa cun 112 cunter 67 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 36 cunter 6 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

■ Dretgs dal pievel variads

En Svizra pon las burgaisas ed ils burgais influenzar la politica a differenta moda. Els na pon betg mo eleger lur represchentanza en il parlament, mabain er conceder tar la constituziun e la legislaziun. Per mintga midada da la constituziun è necessari il consentiment dal pievel e dals chantuns. Cun ina iniziativa pon 100 000 votantas e votants pretender che lur propostas per midar la constituziun vegnian messas en votaziun. Tar il referendum dovri 50 000 suttascripziuns per ch'ina lescha vegnia suttemessa al pievel per la decisiun.

■ Tge vul l'iniziativa dal pievel?

L'iniziativa dal pievel vul introducir in ulteriur dretg dal pievel, l'uschenumnà referendum constructiv. Il pievel na duai betg mo pudair decider davart l'acceptaziun u la refusa d'ina lescha, mabain er davart singulas midadas materialas: Sche 50 000 votantas e votants suttascrivan ina cuntraproposta tar ina lescha deliberada dal parlament, decida il pievel, sch'el vul dar la preferenza al text dal parlament u a la cuntraproposta.

■ Proposta betg equilibrada

L'introducziun d'in nov dretg dal pievel fiss en sasez fitg attractiva. L'iniziativa ha dentant deblezzas considerablas. Gruppaзиuns che ston suttacumber en il parlament pudessan stgarplinar tenor lur plaschair in pachet cumplexiv ch'è vegnì lià cun tutt'attenziun. L'idea da la concordanza vegniss indeblida, la retschertga da schliaziuns armonicas ed equilibradas fiss engrevgiada. L'iniziativa n'excluda betg

ch'i vegnessan suttemessas al pievel a medem temp pliras cuntrapropostas cuntradictoricas. Quai avess per consequenza votaziuns cumplitgadas e nun-surveyasivlas.

■ Posiziun dal cussegl federal e dal parlament

Il referendum constructiv sco quai che l'iniziativa propona na va betg mo memia lunsch; el ha er mancos concernent la furmaziun. La refurma dals dretgs dal pievel na duai betg succeder punctualmente, mabain en il rom d'ina soluziun cumplexiva.

Text da la votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun cuntraposta (referendum constructiv)»

dals 24 da mars 2000

L'assemblea federala da la Confederaziun svizra,

avend examinà l'iniziativa dal pievel inoltrada ils 25 da mars 1997¹ «Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun cuntraposta (referendum constructiv)» avend gi invista dal messadi dal cussegl federal dal 1. da mars 1999²,

concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 25 da mars 1997 «Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun cuntraposta (referendum constructiv)» è valaivla e vegn suttamesa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa dal pievel³ sa cloma en furma adattada a la nova Constituziun federala dals 18 d'avrigl 1999:

La Constituziun federala vegn cumplettada sco suonda:

Art. 141a Referendum constructiv

¹ 50'000 votantas e votants u otg chantuns pon pretender enstagl dal referendum facultativ tenor artigel 141 alinea 1 literas a e b er ina votaziun davart ina cuntraposta tar ina lescha federala.

² Ina votaziun davart ina cuntraposta po vegnir pretendida, sche almain 5 pertschient dals commembers d'in cussegl han acceptà la cuntraposta.

³ Sch'i vegn pretendida la votaziun dal pievel davart ina cuntraposta, pon las votantas ed ils votants declerar, sch'els vulan dar il consentiment a la lescha federala u a la cuntraposta.

⁴ Sch'i vegn pretendi il medem mument tenor artigel 141 alinea 1 literas a u b la votaziun dal pievel davart l'acceptaziun u la refusa da la lescha federala, vala l'artigel 139 alinea 6 confirm al senn per la procedura da votaziun.

⁵ Sch'igl èn da suttammer pliras cuntrapostas che s'excludan ina l'autra vegnan fatgas votaziuns eventualas.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refuser l'iniziativa.

¹ BBI 1997 IV 1516

² BBI 1999 2937

³ L'iniziativa dal pievel è vegnida inoltrada anc durant il temp da validad da la Constituziun federala anteriura e sa referescha perquai er a quella. Il parlament ha adattà la numeraziun ed ils renviaments en il text da l'iniziativa a la nova Constituziun federala.

Il comité d'iniziativa fa valair

«Dapli dretgs da cogestiun per il pievel – GEA!

Sin il palpiri èn tut las partidas per dapli dretgs per il pievel. Ils 24 da settember sa tracti da mussar la vaira fatscha en connex cun l'iniziativa «Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum constructiv».

- Oz pon 50 000 Svizras e Svizzers prender il referendum encunter ina lescha. A l'urna decida alur il pievel, sche la lescha respectiva vegn acceptada u refusada. Vi da quest fatg na duai sa midar nagut.
- Da nov duain quels che prendan il referendum er far ina cuntraproposta constructiva tar ina lescha sco en ils chantuns Berna e Sutsilvania. Il pievel po alur decider davart pliras soluziuns. Allianzas dispaivlas ed ina politica da colliaziuns insupportablas vegnan engrevgiadas.

Naginas alianzas insupportablas concernent la AVS

La maioritad da las Svizras e dals Svizzers èn stads 1995 per l'egualitad da dunna ed um en il rom da la AVS cun splitting e bunificaziuns. La medema maioritad n'ha dentant betg vuli in augment da la vegliadetgna da renta da las dunnas. Il parlament ha cumbinà tar la 10avla revisiun da la AVS l'egualisaziun necessaria cun l'augment pauc social da la vegliadetgna da AVS da las dunnas. Las votantas ed ils votants han pudì dir be gea u na tar domadus projects. Cun il referendum constructiv avess il pievel pudì decider separadamain davart questas duas dumondas.

En il futur sto il pievel pudair condecider

Tgi vul impedir ch'il pievel possa s'exprimer en il futur tar mintga punct impurtant d'in project?

- La confederaziun stat finanziain bain. Ussa vulan insaquants commembers dal parlament far regals fiscals a consorts senza uffants che gudognan bain, a las bancas ed als proprietaris da chasas. I fiss pli prudent sche tut la gliעד – er quelas personas cun entradas pitschnas e mesaunas – profitassan. Per ch'il pievel possa cuntanscher dapli giustia sociala, è il referendum constructiv necessari tar ina revisiun da la lescha da taglia.
- La revisiun da la lescha d'assicuranza da malsauns stat avant porta – cun bunas mesiras per reducir ils custs, dentant senza abolir las premias personalas asociadas. Cun il referendum constructiv po il pievel realisar la reduziun necessaria dals custs ensemen cun premias da la cassa da malsauns socialmain supportablas.

La maioritad dal parlament ed il cussegl federal na vul evidentamain betg in pievel maioren. Els na vulan betg ch'insatgi sa maschaida en. Quai è chapaivel.

La maioritad dal pievel vul dapli dretgs da cogestiun. Quai è anc pli chapaivel.

Perquai: Dapli dretgs per il pievel: GEA»

Posiziun dal cussegl federal

Malgrà ch'ìls dretgs dal pievel èn da renovar e da sviluppar vinavant, sto l'iniziativa preschenta vegnir giuditgada per betg madirada e betg equilibrada. Il cussegl federal refusescha l'iniziativa spezialmain per ils sequents motivs:

■ I daventa pli difficil da chattar in consens

En connex cun la legislaziun èsi chausa dal parlament da tschertgar schliaziuns gistas ed equilibradas e da procurar per ina gulivaziun dals interess. La retschertga da schliaziuns en encliegentscha è ina part impurtanta da la cultura politica da noss pajais ed ha gidà che las differentas gruppas e minoritads vivan en pasch ed en bainstanza. L'introducziun dal referendum constructiv periclitgescha quest process cumprovà, damai che schliaziuns da cumpromiss fixadas cun tutta conscienziusadad pudessan vegnir messas puspè en dumonda. La mentalitad da piclar las ivettas vegness favurizada e schliaziuns cumplessivas dals problems engrevgiadas. Quai cumprova gist l'exempel da la 10avla revisiun da la AVS che vegn menziunà dal comité d'iniziativa: Il project cunteneva meglieraziuns fitg charas ch'èn vegnidas cumpensadas tras l'augment da la vegliadetgna da renta per las dunnas. Sch'ins avess isolà ina part dal project, na fiss l'entir betg pli stà equilibrà.

■ Examen da valaivladad manglus

L'iniziativa metta barrieras fitg bassas per contestar ina lescha tras il referendum constructiv. Per gruppas d'interess bain organisadas èsi fitg simpel da rimnar 50 000 suttascripziuns per ina cuntraproposta tar ina lescha concludida dal parlament. Tenor la voluntad dal comité d'iniziativa èsi sufficient, sch'ina cuntraproposta vegn sustegnida en il parlament da trais cussegliers dals chantuns u da diesch commembers dal cussegl nazional;

4

quai è dispitaivel. L'iniziativa na pretenda betg expressivamain in'examinaziun da la dumonda, sche la cuntraproposta va d'accord cun la constituziun u cun il dretg internaziunal impegnativ. Er quai na cuntenza betg e cuntrafa a la regulaziun tar iniziativas, las qualas vegnan examinadas dal parlament mintgamai detagliadamain concernent lur valaivladad.

■ **Legislaziun incoerenta**

Igl è da partir dal fatg che differentas gruppas d'interess vegnan ad inoltrar cuntrapropostas cuntradictorias. La decisiun e la discussiun politica daventassan in zic pli cumplitgadas che quai ch'ellas èn gia oz. Gist tar ils secturs inditgads dal comité d'iniziativa – taglias ed assicuranza da malsauns – divergeschan ils interess fitg. Il privel che la legislaziun daventass incoerenta na po betg vegnir snegà.

■ **Experientschas chantunals n'èn betg applitgables**

Ils chantuns Berna e Sutsilvania han introducì il referendum constructiv avant insaquants onns. Ma las experientschas dals dus chantuns na pon ins betg applitgar senz'auter per la confederaziun. Sin stgalim federal datti in pulit zic dapli gruppaziuns politics; quai augmentass la frequenza da cuntrapropostas. Damai che la confederaziun ha en cumparegliaziun cun ils chantuns duas chombras parlamentaras, drova la legislaziun dapli temp. Il tribunal federal examinescha la valaivladad d'iniziativa chantunals dal pievel, entant ch'ina tala examinaziun n'exista betg sin stgalim federal. E la finala è il referendum constructiv en ils chantuns Berna e Sutsil-

vania formulà en numerus puncts auter che tar la preschenta iniziativa dal pievel.

■ **Ina vista complessiva è dumandada**

Il cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa. Quai na vul dentant betg dir ch'ina examinaziun e raffinaziun da noss dretgs dal pievel na fissan betg necessarias e pussaivlas. Il cussegl federal ha proponì 1996 in concept per ina refurma dals dretgs dal pievel. Las cummissiuns statalpoliticas dal cussegl dals chantuns e dal cussegl naziunal han nominà mintgamai ina sutcummissiun che tschertga comunablamain ed or d'ina vista complessiva schliaziuns per che noss dretgs dal pievel sajan adattads anc meglier per far frunt a las sfidas dal temp preschent e dal futur.

Per tut questas rschuns recumondan il cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa dal pievel «Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun cuntraproposta (referendum constructiv)».

PP
Spediziun postala

Spediziuns enavos
a la controlla d'abitants
da la vischnanca

Recumandaziun a votantas e votants

Il cussegl federal ed il parlament recumondan a las votantas ed als votants da vuschar ils 24 da settember 2000 sco suonda:

- **Na** a l'iniziativa dal pievel «per l'introducziun d'in rap solar (iniziativa solara)»
- **Gea** a l'artitgel costituziunal davart ina taxa da promoziun per energias regenerablas (cuntraproject a l'iniziativa)
- **Cruschar il quaderet tar il cuntraproject** sche tant l'iniziativa solara sco er il cuntraproject vegnissan acceptads
- **Gea** a l'artitgel costituziunal davart ina taxa directiva d'energia per l'ambient (cuntraproject a «l'iniziativa energia ed ambient» retratga)
- **Na** a l'iniziativa «per ina reglamentaziun da l'immigraziun»
- **Na** a l'iniziativa dal pievel «Dapli dretgs per il pievel grazia al referendum cun cuntraproposta (referendum constructiv)»

Adressa WWW da la confederaziun:
<http://www.admin.ch>